

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

VI науково-практична конференція

Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі

28–29 жовтня 2025 року

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

БІБЛІОТЕКИ І СУСПІЛЬСТВО: РУХ У ЧАСІ ТА ПРОСТОРИ

Матеріали VI науково-практичної конференції,
присвяченої 105-річчю Наукової бібліотеки
Харківського національного медичного університету

Харків, 28–29 жовтня 2025 року

Харків
2025

ЗМІСТ

Киричок Ірина <u>РОЗВИТОК УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ – ІСТОРИЧНИЙ ПОСТУП ЧИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЧЕРЕЗ КРИЗИ?</u>	6
Абашнік Володимир <u>ФРІДРІХ КАРЛ ФОРБЕРГ (1770–1848): ФІЛОСОФ ТА БІБЛІОТЕКАР</u>	16
Белодєд Олена, Могильна Оксана <u>ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БІБЛІОТЕЧНОГО ФАХІВЦЯ ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ</u>	25
Білоус Валентина, Бровчак Людмила <u>ФОРМУВАННЯ СЕРЕДОВИЩА ПІДТРИМКИ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я У ВДПУ ІМ. М. КОЦЮБІНСЬКОГО: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ</u>	32
Боровик Ольга <u>ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА ПІДТРИМКА НАУКИ ТА ОСВІТИ В УНІВЕРСИТЕТІ (НА ПРИКЛАДІ БІБЛІОТЕКИ ПДМУ)</u>	43
Бугрій Анастасія <u>ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ ДЛЯ ВІРТУАЛЬНИХ ВИСТАВОК У ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ БІБЛІОТЕК</u>	49
Будецька Ольга <u>ПРАЦІ ВИДАТНИХ СУДОВИХ МЕДИКІВ-ЕКСПЕРТІВ ХАРКІВЩИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ. Е. Ф. БЕЛЛІНА ТА М. О. ОБОЛОНСЬКОГО В КОЛЕКЦІЇ ЮРИДИЧНИХ ПАМ'ЯТОК ХДНБ ім. В. Г. КОРОЛЕНКА</u>	52
Волкова Анастасія, Харахаш Олександр, Сиволап Оксана <u>ІНКЛЮЗІЯ В ЦИФРОВУ ЕПОХУ: БІБЛІОТЕЧНІ ПОСЛУГИ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ</u>	65
Holovach Tetiana <u>DIGITAL TOOLS AND CRITICAL THINKING: ENHANCING INFORMATION LITERACY COMPETENCIES</u>	69
Запотічна Роксолана <u>ПАРТНЕРСТВО БІБЛІОТЕК І КАФЕДР МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ: СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ВЗАЄМОДІЇ У ЗВО</u>	77

Киричок Ірина, Красюкова Оксана, Бабак Тетяна <u>АРТСЕСІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я</u> <u>УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ: РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТУВАННЯ В</u> <u>ХНМУ</u>	84
Козак Ірина <u>ДЕЯКІ АСПЕКТИ КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ ВІДДІЛУ МЕДИЧНОЇ</u> <u>ЛІТЕРАТУРИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОУНБ</u>	91
Куц Ольга <u>ВІД ІДЕЇ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ: ДОСВІД РОЗРОБКИ БІБЛІОТЕЧНОГО САЙТУ</u> <u>З ВИКОРИСТАННЯМ ШІ</u>	95
Малішевська Наталія <u>ВОЛОДИМИР ФІЛАТОВ – ВЧЕНИЙ, НОВАТОР, МИТЕЦЬ</u>	97
Медведь Марія, Медвідь Марина <u>БІБЛІОТЕЧНІ ПРОПОЗИЦІЇ ДІТЯМ ЗІ СТАТУСОМ ВНУТРІШНЬО</u> <u>ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ: ДОСВІД РОБОТИ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ</u> <u>УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ</u>	104
Мирошніченко Михайло, Бібіченко Вікторія, Кузнецова Мілена <u>ДОСВІД СПІВПРАЦІ КАФЕДРИ ЗАГАЛЬНОЇ ТА КЛІНІЧНОЇ</u> <u>ПАТОФІЗІОЛОГІЇ ІМЕНІ Д. О. АЛЬПЕРНА ХАРКІВСЬКОГО</u> <u>НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ З НАУКОВОЮ</u> <u>БІБЛІОТЕКОЮ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НА</u> <u>МАЙБУТНЄ</u>	110
Некрасова Наталія, Киричок Ірина <u>БІБЛІОТЕЧНИЙ ПРОСТІР ЯК ДЖЕРЕЛО СТІЙКОСТІ ПІД ЧАС ВІЙНИ</u>	113
Несін Вікторія <u>ПСИХОСОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА БІБЛІОТЕКИ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ</u> <u>ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ</u>	114
Павленко Тетяна <u>УНІВЕРСИТЕТСЬКА БІБЛІОТЕКА В ІНСТИТУЦІЙНІЙ ЕКОСИСТЕМІ</u> <u>ВІДКРИТОЇ НАУКИ</u>	120
Палько Христина, Надрага Марта, Дедишина Лариса <u>ЛИПИ У НАУЦІ Й ОСВІТІ: ІВАН – У КОЛІ НТШ, ЮРІЙ – В ОЦІНКАХ</u> <u>ВИКЛАДАЧІВ УНІВЕРСИТЕТУ</u>	130

Петруновська Світлана <u>ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕГРАЦІЇ ШИ- ТЕХНОЛОГІЙ В БІБЛІОТЕЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ КПІ ІМ. ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО</u>	136
Рибальченко Олена <u>БІБЛІОТЕКА ЯК КОРЕНІ ТА КРИЛА УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ: ШЛЯХ СТІЙКОСТІ, АДАПТИВНОСТІ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В НАУКОВІЙ БІБЛІОТЕЦІ ДЕРЖАВНОГО БІОТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ</u>	144
Сакалюк Олексій, Волкова Анастасія <u>ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ БІБЛІОТЕЧНИХ СЕРВІСІВ</u>	150
Скрипченко Лариса, Кравченко Світлана <u>ТРАНСФОРМАЦІЯ КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ: ДОСВІД НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ХНМУ</u>	154
Сокур Олена, Клименко Оксана <u>ЕТАПИ ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ БІБЛІОТЕЧНОЇ ПРАКТИКИ</u>	160
Харахаш Олександр, Сакалюк Олексій <u>ЕТИКА Й УПЕРЕДЖЕННЯ В АЛГОРИТМАХ РЕКОМЕНДАЦІЙ: ОЦІНКА ВПЛИВУ НА ДОСТУП ДО МЕНШ ПЕРЕДСТАВЛЕНИХ КОЛЕКЦІЙ</u>	165
Янчуков Олександр <u>БІБЛІОТЕЧНИЙ ВІДЕОКОНТЕНТ: БАЗОВІ ПРИНЦИПИ ТА ВИМОГИ</u>	169
<u>ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ</u>	173

https://scholarworks.sjsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1071&context=lib_pub
(accessed: 08.09.2025).

5. McKenzie C. Digital humanities and academic libraries — An Australasian survey / C. McKenzie, K. Ross // Figshare. — 2018. — URL: <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.5913439.v1> (accessed: 08.09.2025).

6. MOVIO: A Toolkit for Creating Curated Digital Exhibitions / S. Habibi Minelli, et al. // Procedia Computer Science. — 2014. — Vol. 38. — P. 28–33. — DOI: <https://doi.org/10.1016/j.procs.2014.10.006>

7. The use of the Omeka platform for digital libraries in the field of mining / A. Tomašević, et al. // Infotheca — Journal for Digital Humanities. — 2018. — Vol. 17, No. 2. — P. 26–49. — DOI: <https://doi.org/10.18485/infotheca.2017.17.2.2>

8. Wilms L. Digital Humanities in European Research Libraries: Beyond Offering Digital Collections / L. Wilms // LIBER Quarterly : The Journal of the Association of European Research Libraries. — 2021. — Vol. 31, No. 1. — P. 1–23. — DOI: <https://doi.org/10.18352/lq.10351>

DIGITAL PLATFORMS FOR VIRTUAL EXHIBITIONS IN THE PRACTICE OF EUROPEAN LIBRARIES

Anastasiia Buhrii

Korolenko Kharkiv State Scientific Library

Abstract. *The article examines the features of creating virtual exhibitions in libraries and compares three popular platforms – Omeka, MOVIO, and Genially – with examples of their use in European libraries. The analysis highlights the advantages of Genially as a platform for interactive, scalable, and accessible online exhibitions in contemporary Ukrainian libraries.*

Keywords: *virtual exhibitions, libraries, Omeka, MOVIO, Genially.*

ПРАЦІ ВИДАТНИХ СУДОВИХ МЕДИКІВ-ЕКСПЕРТІВ ХАРКІВЩИНИ XIX – ПОЧАТКУ XX СТ. Е. Ф. БЕЛЛІНА ТА М. О. ОБОЛОНСЬКОГО В КОЛЕКЦІЇ ЮРИДИЧНИХ ПАМ'ЯТОК ХДНБ ім. В. Г. КОРОЛЕНКА

Ольга Будецька

Харківська державна наукова бібліотека ім. В. Г. Короленка

Анотація. *Проаналізовано внесок видатних судових медиків-експертів Е. Ф. Белліна і М. О. Оболонського в розвиток всесвітньо визнаної Харківської*

криміналістичної школи. Розглянуто основні наукові праці авторів, особливості їх застосування в судово-криміналістичній та педагогічній практиці.

Ключові слова: історія криміналістики, Харківська судово-медична школа, Е. Ф. Беллін, М. О. Оболонський, антропометричний метод, судово-медична гінекологія.

Аналіз колекції юридичних пам'яток ХДНБ ім. В. Г. Короленка дозволив виявити значну кількість видань з судової медицини та експертної діяльності, а також визначити коло видатних діячів, які працювали у цих галузях на теренах Харкова у ХІХ – на початку ХХ ст. Насамперед треба назвати імена Е. Ф. Белліна, М. С. Бокаріуса, М. О. Оболонського, Ф. О. Патенка, К. П. Сулими. Представлена публікація присвячена науковій спадщині двох яскравих особистостей згаданої галузі – Е. Ф. Белліна та М. О. Оболонського¹.

Професор кафедри судової медицини Харківського університету Емілій Федорович (Францович) Беллін (1852–1902) зробив вагомий внесок у вітчизняну криміналістику та судову медицину. У 1874 р. студент Е. Ф. Беллін із відзнакою закінчив університет, отримав звання повітового лікаря і залишився помічником-стипендіатом при університетській хірургічній факультетській клініці професора В. Ф. Грубе. У 1879 р. його призначили старшим міським лікарем Харкова. На цій посаді він прослужив майже двадцять років, водночас виконуючи обов'язки судового лікаря. Це головним чином визначило його подальший шлях як судового медика, стало джерелом для численних наукових праць та експертних висновків. Як зазначали сучасники, «його експертизи в суді завжди були цікаві, а сам він позитивно блискучим за точністю аналізу, переконливістю доказів і видатним красномовством»² [22, с. 262].

Серед найбільш значущих монографічних видань, що не втратили актуальності в сучасній науці і зберігаються у фондах ХДНБ ім. В. Г. Короленка, «Нариси громадської охорони здоров'я», «Травматичні пошкодження селезінки в судово-медичному відношенні. Монографічна розробка травматичного розриву селезінки: судово-медичне значення та оцінка», публічна лекція «Гіпнотизм і злочин», «Нервові і душевні розлади в оживлених повішених та їх еквіваленти: Судово-медичне значення цих розладів» [1; 5–6; 11] з дарчим написом автора [дод. 1–4] та ін.

Беллін активно займався питаннями боротьби з інфекційними хворобами, санітарії водопостачання в Харкові, підтвердженням чого стала праця «Значення та оцінка деяких заходів у боротьбі з інфекціями, що нас оточують» [2; дод. 5]. Його заслугою було й те, що, на думку сучасних науковців, він одним із перших

¹ Див. додатки на с. 60–64

² Тут і далі переклад автора

почав досліджувати проблеми судової балістики. У № 3 збірника праць Харківського медичного товариства за 1885 р. було опубліковано ґрунтовну статтю «Спостереження в ділянці вогнепальних поранень», у якій автор висвітлив низку положень, пов'язаних із дослідженнями вогнепальних ран, а у 1888 р. окремим виданням вийшла його праця стосовно серця і великих судин [26]. Остання представлена у фондах бібліотеки [3; дод. 6].

Е. Ф. Беллін – один із засновників вітчизняної судово-медичної гінекології, укладач атласу «Судова медицина розтління», присвяченого експертизі статевих злочинів [8]. Популяризував серед студентів та громадськості новий метод кримінальної реєстрації та ідентифікації особи злочинця – антропометрію [3].

Високо оцінена сучасниками і педагогічна діяльність науковця. Після захисту у 1888 р. докторської дисертації на тему «Травматические повреждения селезенки в судебно-медицинском отношении» вчений був допущений до читання лекцій у Харківському університеті як приват-доцент, а потім професор. Студентам-медикам він викладав приватні курси «Тілесні ушкодження», «Судова гінекологія», «Про дітовбивство», «Токсикологія», «Судова психопатологія» та ін. Лекції Белліна були «дуже цікавими для слухачів, які багато виносили з його приватних курсів» [26].

Однак популярність судового експерта Емілія Федоровича Белліна не обмежувалася науковими колами і студентською молоддю. Як авторитетний медик-криміналіст він неодноразово залучався до розслідувань загальнодержавного значення, що мали широкий резонанс у суспільстві. У фонді ХДНБ ім. В. Г. Короленка збереглися результати медичних експертиз, виконані Белліним, зокрема щодо процесу Гіждеу (вбивство чи самовбивство) [7; дод. 7], про отруєння спадкового почесного громадянина Миколи Максименка [10; дод. 8–10], справи про насильницьку смерть Олександрі Адассон [12; дод. 11].

Однією з найбільш резонансних стала судово-медична експертиза в справі мултанських вотяків, які звинувачувалися в ритуальному жертвопринесенні людей язичницьким богам [9; дод. 12–13]. Увагу та підтримку наукової спільноти викликали докази Белліна щодо фальсифікаторської сутності висновків судово-медичної експертизи. На підставі його доказів А. Ф. Коні, на той час оберпрокурор кримінального касаційного департаменту правлячого Сенату, відмінив вирок, а справу скерував на нове розслідування. Журналісти, а також письменник В. Г. Короленко активно висвітлювали цей процес на сторінках газет, акцентуючи увагу на упередженості судового розгляду, ігноруванні судом великої кількості явних нестикувань обвинувачення, що були очевидними і викликали справедливе обурення фахівців і широкої громадськості. На третьому процесі з розгляду мултанської справи, який розпочався 23 травня 1896 р. у Казанському окружному суді, В. Г. Короленко

виступив як громадський захисник, адвокатом обвинувачених був відомий петербурзький присяжний повірений М. П. Карабчевський. Судовий розгляд закінчився виправдувальним вироком [26, с. 208–209].

Важливого значення мали й пропозиції Е. Ф. Белліна щодо значення і місця судових медиків, перспектив розвитку цієї галузі. Зокрема, заслуговує на увагу його пропозиція, висловлена на IV Пироговському з'їзді лікарів 1892 р., стосовно необхідності передання всіх судово-медичних функцій в університетських містах професорам судової медицини, а також зосередження судово-медичних досліджень у відповідних кабінетах при кафедрах. Як педагог Беллін пропонував ввести викладання судової медицини на юридичних факультетах університетів із обов'язковим складанням студентами заліків та іспитів. Піднімав питання й про умови роботи практичного лікаря, лікарську етику та принципи колегіальності [16].

Не можна залишити поза увагою й діяльність ще одного видатного харківського експерта-медика, доктора медичних наук Миколи Олександровича Оболонського (1856–1913). Після закінчення Харківського університету він працював ординатором міської Олександрівської лікарні, а через рік був обраний помічником прозектора по кафедрі судової медицини Харківського університету. Після захисту магістерської дисертації отримав посаду прозектора та приват-доцент кафедри. Одночасно виконував обов'язки прозектора при харківських земських богоугодних закладах [17].

Разом із експертною Оболонський також вів активну наукову діяльність, підтвердженням якої стали праці, наявні нині в колекції юридичних пам'яток ХДНБ ім. В. Г. Короленка. Кілька змістовних робіт були опубліковані Оболонським у двох випусках «Збірників робіт, виконаних у лабораторії В. К. Анрепа»: «Про волосся у судово-медичному відношенні», «До питання визначення окису вуглецю у крові» та у співавторстві з В. Анрепом «Матеріали для судово-медичної діагностики» (Вип. 1); «Про отруту тарантула», «До питання про відкриття кальхіцину в трупах», «Про підфарбування волосся та розпізнавання різних волокон», «Декілька судово-медичних розтинів» (Вип. 2) [24–25]. Наявні примірники обидвох випусків містять дарчі написи В. К. Анрепа його колезі – декану медичного факультету Харківського університету О. Х. Кузнецову [дод. 14–17]. До речі, деякі із зазначених праць зберігаються в колекції юридичних видань ХДНБ у вигляді окремих відбитків, зокрема дисертаційна робота «Про волосся у судово-медичному відношенні» захищена Оболонським в Харківському університеті у 1886 році та праця «Про отруту тарантула» з дарчим написом автора теж О. Х. Кузнецову [19–20; дод. 18–20].

У 1887 р. вчений їде у відрядження до Парижа з метою вивчення антропометричної системи Альфонса Бертільйона, який, за словами самого

Миколи Олександровича, надав йому доступ до власного бюро й особисто керував заняттями. До речі, цей метод досліджень також активно використовував у своїй експертній діяльності Е. Ф. Беллін, ознайомившись з ним під час наукових відряджень до Франції [26].

Повернувшись до Харкова (1888 р.), Оболонський виступає на засіданні секції Харківського товариства дослідницьких наук із повідомленням про ототожнення особи за системою Бертільйона, ознайомивши наукову громадськість з новим методом кримінальної реєстрації, його сутністю, та пропонує створити антропометричні бюро за французьким зразком.

Після відрядження Оболонський був запрошений до Київського університету, де з 1889 р. займає посади екстраординарного, а згодом – ординарного професора кафедри судової медицини. З 1902 р. до смерті у 1913 р. був деканом медичного факультету [23]. Можна вважати, що саме під впливом отриманих у Парижі знань вчений пише статті «Черепи злочинців» («Череп преступників», 1890), «Професійна зміна рук» («Профессиональное изменение рук», 1891) та фундаментальні праці «Пособник при судово-медичному дослідженні трупа і при дослідженні речових доказів» [21], «Патологічні афекти в судово-медичному відношенні» («Патологические аффекты в судебно-медицинском отношении», 1897).

Усього з-під пера Оболонського вийшло понад 30 праць, у т. ч. німецькою та французькою мовами. Підтвердженням визнання європейською професійною спільнотою стало його обрання у 1889 р. почесним членом Паризького антропологічного товариства [27].

Наукову та педагогічну діяльність М. О. Оболонський завжди поєднував з експертною практикою, в окремих випадках він надавав і лікарську допомогу, зокрема намагався врятувати смертельно пораненого в Києві голову Ради міністрів Російської імперії П. А. Столипіна. Як експерт Оболонський проявив себе і в гучній справі Бейліса (міщанина Менахема Бейліса, звинуваченого в ритуальному вбивстві київського хлопчика Андрія Юшинського). У судовому процесі, котрий проходив у Києві у вересні – жовтні 1913 р., Бейліса було виправдано [13]. М. О. Оболонський також проводив судово-медичну експертизу в справі Комарова (відома як справа Скитських), що посприяло виправданню обвинуваченого [28].

Упродовж багатьох років М. О. Оболонський наполегливо добивався створення самостійного Інституту судової медицини для проведення судово-медичних досліджень, на базі якого також мало здійснюватися навчання студентів. Був одним з ініціаторів будівництва клінічного містечка на Батисевій горі, останні три роки свого життя він активно займався його облаштуванням, вкладаючи в цю справу всю душу.

Активна науково-просвітницька і громадська позиція Миколи Олександровича Оболонського проявилась у заснуванні ним Фізико-медичного товариства при Київському університеті, головуванні в Товаристві любителів природи. Він був віцеголовою Психіатричного товариства при університеті, заступником голови Київського товариства боротьби з дитячою смертністю, членом правління Товариства швидкої медичної допомоги, членом Товариства Нестора-літописця.

Викладання судової медицини професор М. О. Оболонський здійснював виключно на науковій основі. На його кафедрі сконцентровувався судово-медичний матеріал з усього міста, проводилися численні експертизи, зокрема найскладніші, у лабораторії досліджувалися всі речові докази.

Зазначимо, що наукова, інформаційна та історико-культурна цінність вітчизняних юридичних пам'яток у галузі судової медицини значно підвищується за рахунок рукописної складової примірників видань – авторських дарчих написів, інших інскриптів, маргіналій, що потребують подальшого наукового дослідження.

Література

1. Беллин Э. Ф. Гипнотизм и преступление : публ. лекция / Э. Ф. Беллин. – Харьков, 1892. – 97 с.
2. Беллин Э. Ф. Значение и оценка некоторых мер в борьбе с окружающими нас инфекциями / Э. Ф. Беллин. – Харьков, 1884. – 102 с.
3. Беллин Э. Ф. К судебно-медицинской казуистике поврежденный сердца и больших сосудов / Э. Ф. Беллин. – Харьков, 1888. – 15 с.
4. Беллин Э. Ф. Наблюдения в области огнестрельных ранений / Э. Ф. Баллин // Труды Харьковского медицинского общества. – 1885. – № 3.
5. Беллин Э. Ф. Нервные и душевные расстройства у оживленных повешенных и их эквиваленты. Судебно-медицинское значение этих расстройств / Э. Ф. Беллин. – Харьков, 1896. – С. 121–176 с.
6. Беллин Э. Ф. Очерки общественного здравоохранения [о канализации Берлина, Данцига, Бреславля, Франфуркта-на-Майне, Вены и Парижа] / Э. Ф. Беллин. – Харьков : Тип. газеты «Южный край», 1884. – 133 с.
7. Беллин Э. Ф. Процесс Гиждеу: убийство или самоубийство. Анализ и оценка судебно-медицинских данных дела; опытное, на трупе, решение спорных вопросов / Э. Ф. Беллин. – Харьков, 1890. – 62 с.
8. Беллин Э. Ф. Судебная медицина растления : атлас из 20 хромолитографир. табл. / Э. Ф. Беллин; авт. предисл. М. Д. Никитин; изд. Мед. Департамента. – СПб. : Тип. М-ва Внутренних дел, 1898. – 36 с., 20 л. цв. ил.

9. Беллин Э. Ф. Судебно-медицинская экспертиза в деле мултанских вотяков, обвиненных в принесении человеческой жертвы языческим богам / Э. Ф. Беллин. – Харьков, 1896. – 42 с., 3 л.
10. Беллин Э. Ф. Судебно-медицинская экспертиза в деле об отравлении ростовского-на-Дону потомственного почетного гражданина Николая Максименко (Насильственная смерть или естественная? Отравление мышьяком или тиф?) / Э. Ф. Беллин. – Харьков, 1896. – 108 с.
11. Беллин Э. Ф. Травматическое повреждение селезенки в судебно-медицинском отношении. Монографическая разработка травматического разрыва селезенки: судебно-медицинское значение и оценка / Э. Ф. Беллин. – Харьков, 1888. – 207 с.
12. Беллин Э. Ф. Экспертиза по делу о насильственной смерти Александры Адассон / Э. Ф. Беллин. – Харьков, 1894. – 91 с.
13. До 100-річчя «Справи Менахема Менделя Бейліса» (23 вересня – 28 жовтня 1913). Матеріали. Дослідження. – URL: <http://www.nbu.gov.ua/node/1002> (дата звернення: 15.09.2025).
14. Иваненко Д. А. Записки и воспоминания / 1888–1908 г.г. – URL: <https://omeka.nibu.kyiv.ua/s/nibu/item/1237#?c=0&m=0&s=0&cv=0> (дата звернення: 15.09.2025).
15. Історія медицини на книжковій полиці Бібліотеки : до 180-річчя Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. – URL: <https://surl.li/cdrouu> (дата звернення: 17.09.2025).
16. Лесовой В. Н. Эмилий Федорович Беллин — яркий представитель Харьковской медицинской школы XIX века / В. Н. Лесовой, Ж. Н. Перцева, В. А. Ольховский, Ю. Н. Кравченко // Эксперим. і клін. медицина. – 2012. – № 2. – С. 192–196.
17. Медицинский факультет Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805–1905). Ч. 1 / под ред. И. П. Скворцова и Д. И. Багалея. – Харьков : Тип. «Печатное дело», 1905–1906. – V, 471, 314, XVI, (54) с. : ил.
18. Оболонский Н. К вопросу об определении окиси углерода в крови / Н. Оболонский. – СПб., 1985. – 6 с.
19. Оболонский Н. А. О волосах в судебно-медицинском отношении / Н. Оболонский. – Харьков : Тип. Зильбербергера, 1886. – 53 с., 6 л. табл.
20. Оболонский Н. А. О яде тарантула / Н. А. Оболонский. – Харьков, 1886. – 66 с.
21. Оболонский Н. А. Пособник при судебно-медицинском исследовании трупа и при исследовании вещественных доказательств / Н. А. Оболонский. – СПб., 1894. – 598 с., 22 рис., 10 табл.

22. Перцева Ж. М. Беллін Емілій Федорович / Ж. М. Перцева // Енциклопедія Сучасної України / Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України. – Київ, 2023. – URL: <https://esu.com.ua/article-878750> (дата звернення: 15.09.2025).
23. Пироговское движение врачей. – URL: <https://surl.li/cbfdgk> (дата звернення: 15.09.2025).
24. Сборник работ, произведенных в лаборатории В. К. Анрепа, профессора медицины в Императорском Харьковском университете. – Харьков, 1886. – Вып. 1 : 1885–1886. – 180 с.
25. Сборник работ, произведенных в лаборатории В. К. Анрепа, профессора медицины в Императорском Харьковском университете. – Харьков, 1887. – Вып. 2 : 1886–1887. – 274 с.
26. Чисников В. Н. Доктор медицины профессор Э. Ф. Беллин – известный эксперт-криминалист конца XIX столетия (к 165-летию со дня рождения) / В. Н. Чисников // Кримінал. вісн. України : наук.-практ. зб. – 2017. – № 1. – С. 205–211.
27. Чисников В. Н. Украинский профессор Н. А. Оболонский – первый пропагандист антропологической системы А. Бертильона в Российской империи / В. Н. Чисников // Криміналістика і суд. експертиза. – 2016. – Вып. 61. – С. 576–582. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/krise_2016_61_63 (дата звернення: 15.09.2025).
28. Чисніков В. М. Оболонський Микола Олександрович / В. М. Чисніков // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Ін-т історії України НАН України. – Київ : Наук. думка, 2010. – Т. 7 : Мл–О. – 728 с.

**WORKS OF OUTSTANDING FORENSIC MEDICAL EXPERTS OF
KHARKIV REGION XIX – EARLY XX CEN. E. F. BELLIN AND M. O.
OBOLONSKY IN THE COLLECTION OF LEGAL MONUMENTS OF THE
KHARKIV KOROLENKO STATE SCIENTIFIC LIBRARY**

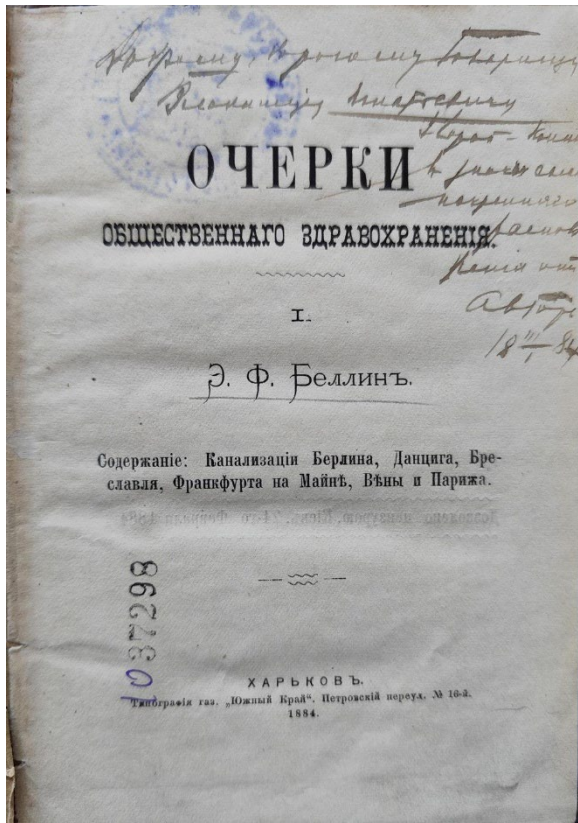
Olga Budetska

Kharkiv Korolenko State Scientific Library

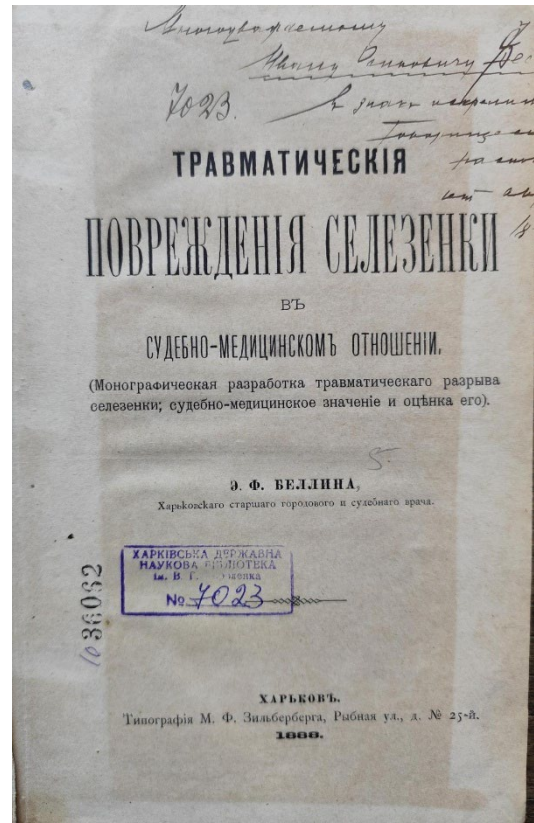
***Annotation.** The contribution of outstanding forensic medical experts E. F. Bellin and M. O. Obolonsky to the development of the internationally recognized Kharkiv forensic school is analyzed. The main scientific works of the authors, the features of their application in forensic and pedagogical practice are considered.*

***Keywords:** history of forensics, Kharkiv School of Forensic Medicine, E. F. Bellin, M. O. Obolonsky, anthropometric method, forensic gynecology.*

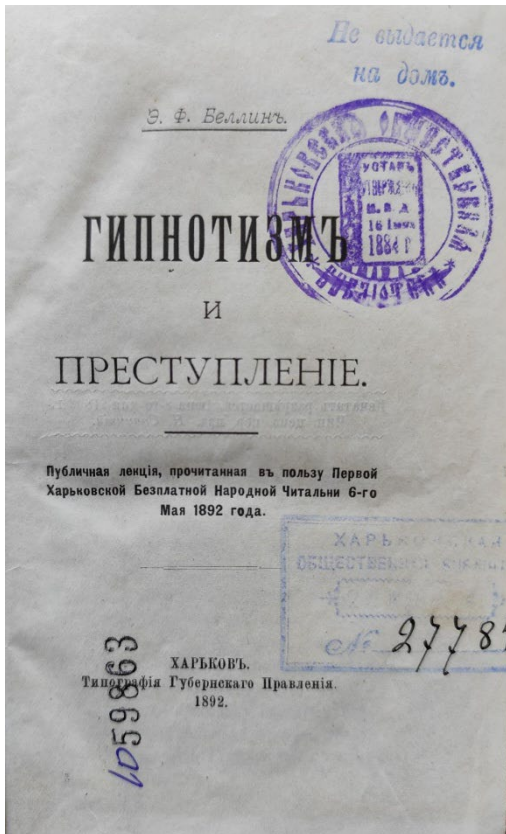
Додатки

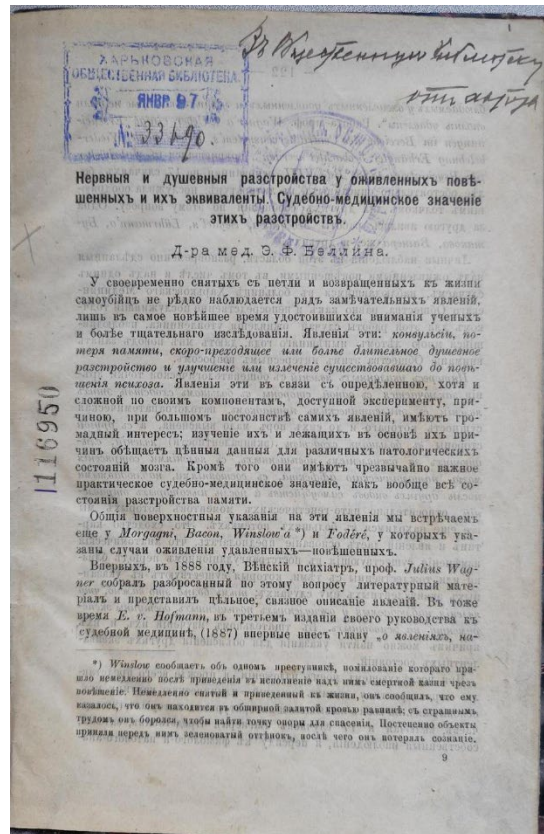
Додаток 1

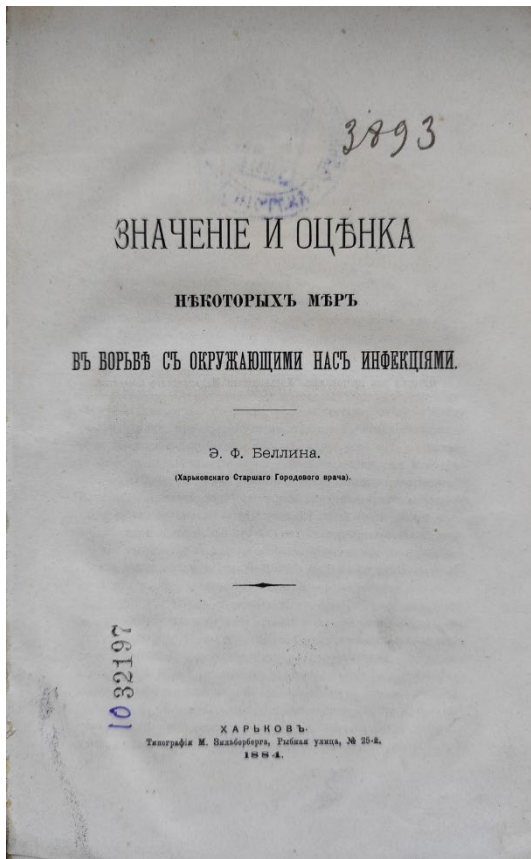
Додаток 2

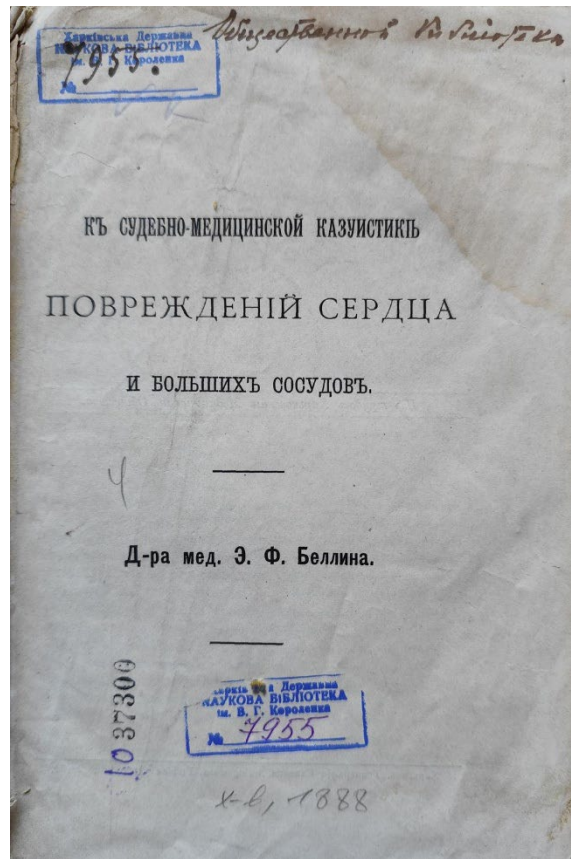
Додаток 3

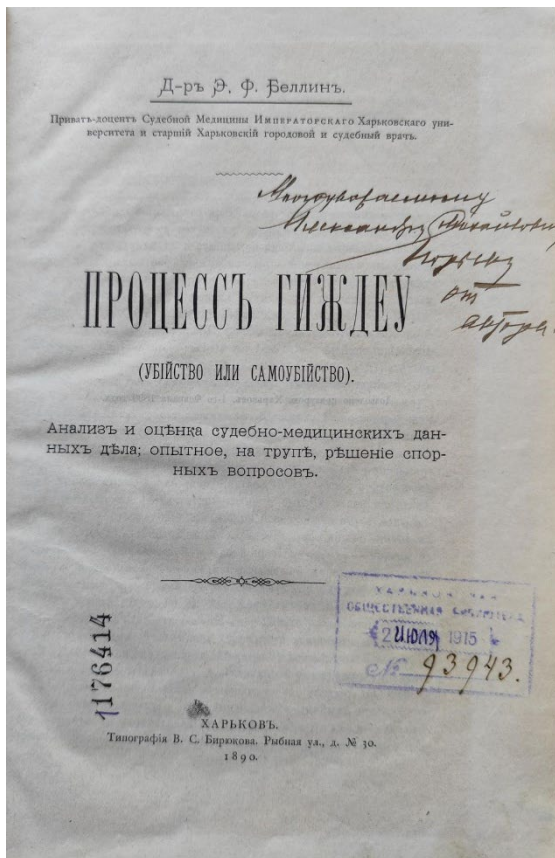
Додаток 4

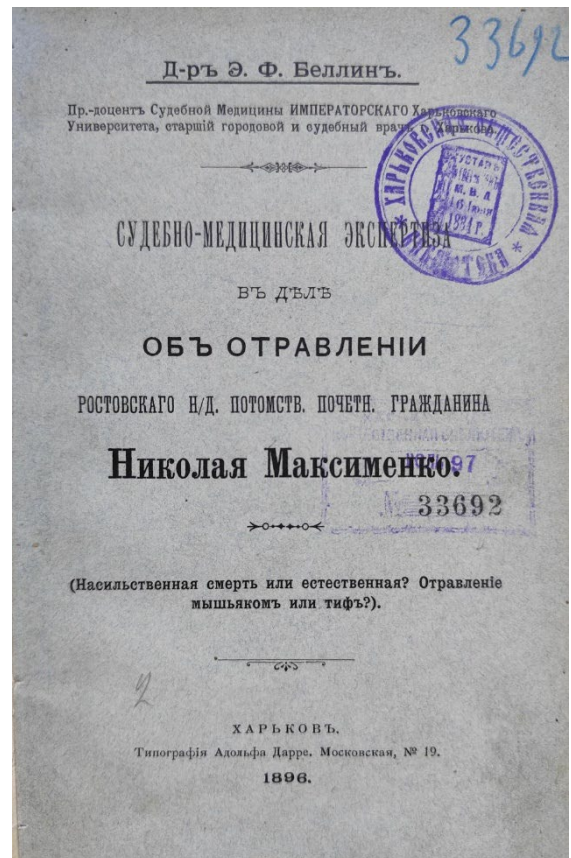
Додаток 5

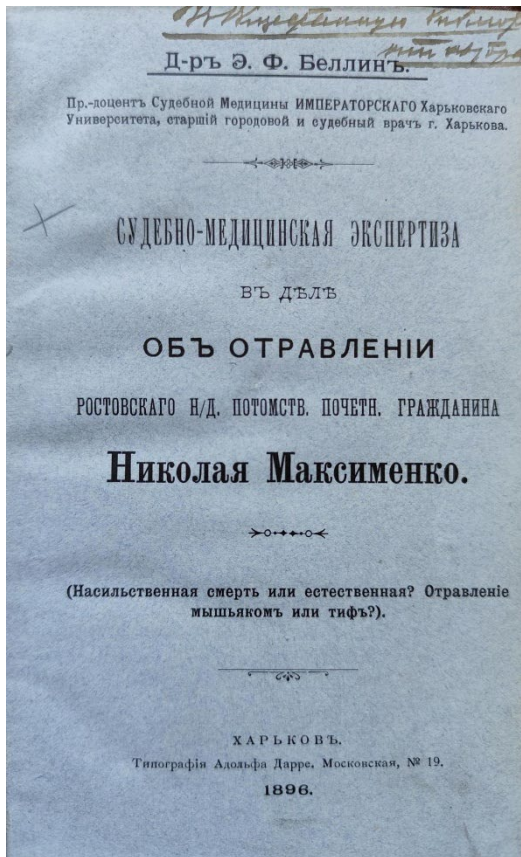
Додаток 6

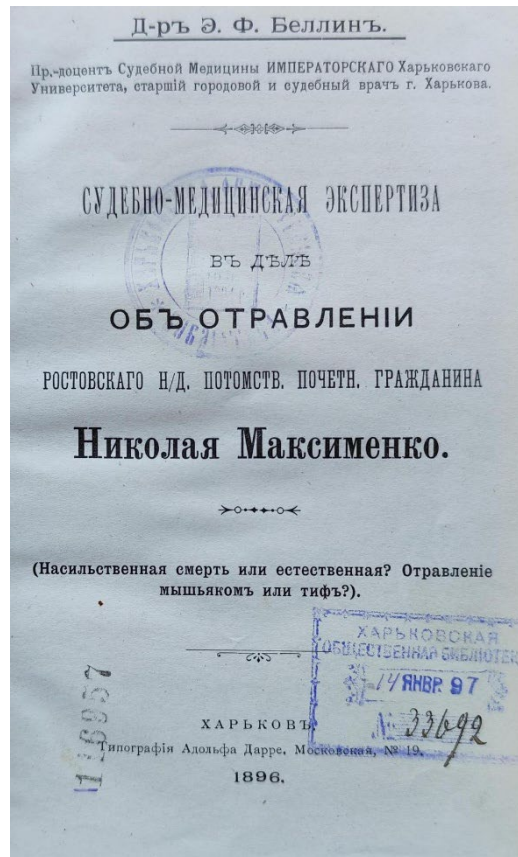
Додаток 7

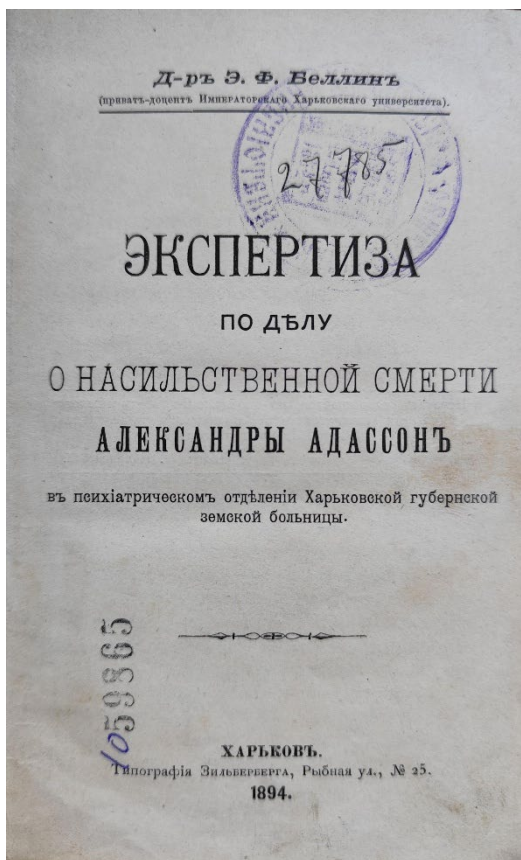
Додаток 8

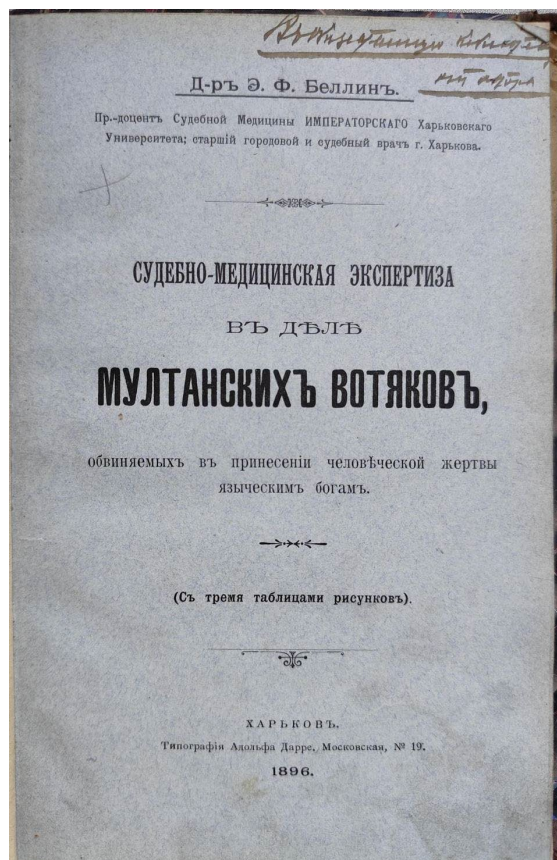
Додаток 9

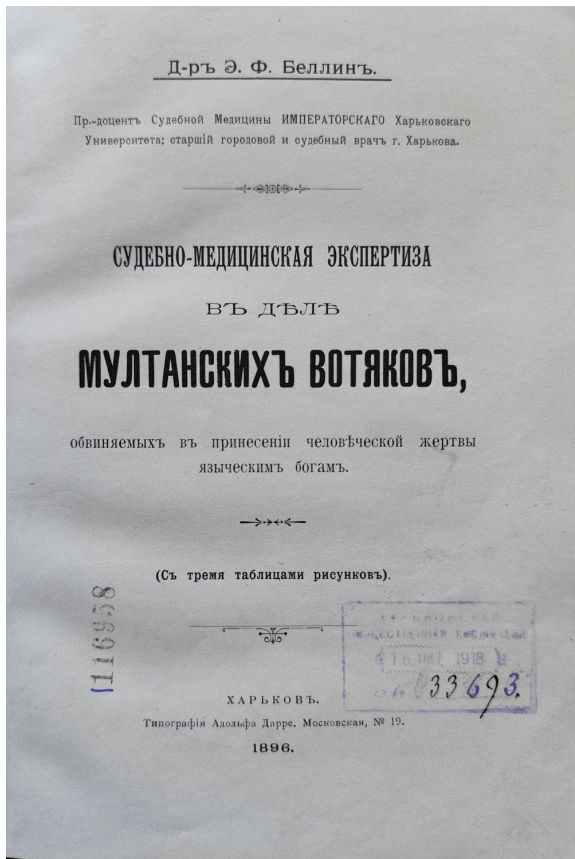
Додаток 10

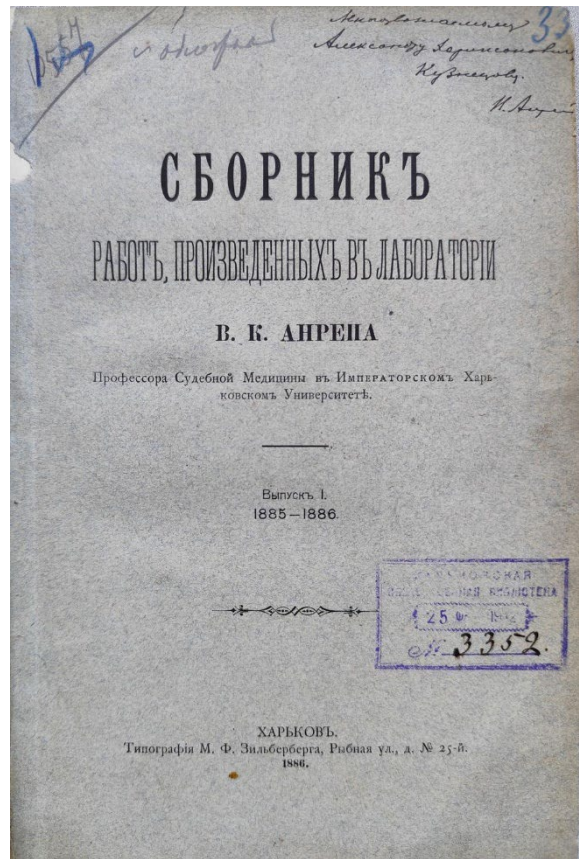
Додаток 11

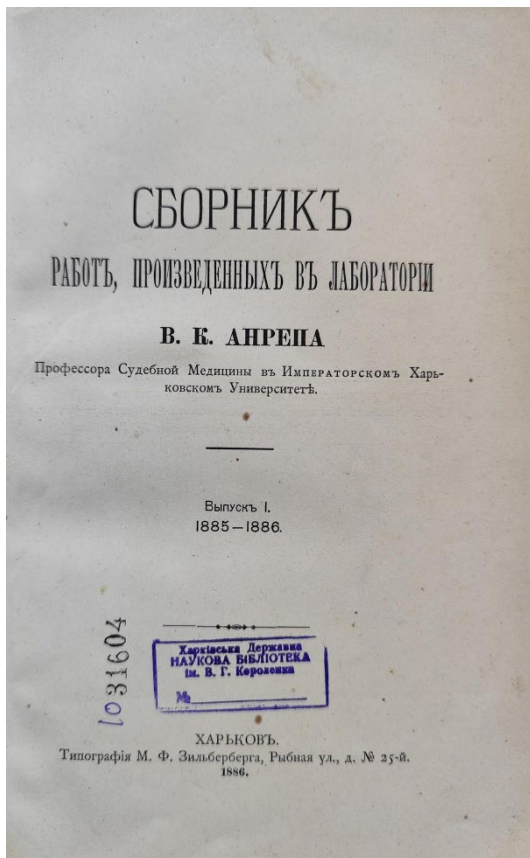
Додаток 12

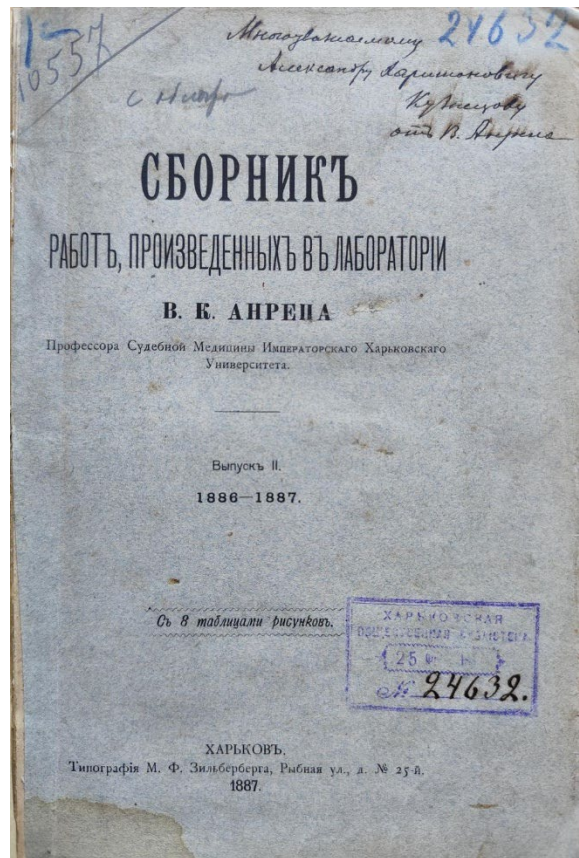
Додаток 13

Додаток 14

Додаток 15

Додаток 16

